

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 206/2023-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej spoločnosťou Linden law s. r. o., Medená 102/7, Bratislava – mestská časť Staré Mesto, proti uzneseniu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 32Dz/25/2022 z 21. decembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. februára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 v spojení s právom na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) č. k. 32Dz/25/2022 z 21. decembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu správneému súdu na ďalšie konanie, ako aj priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky Mgr. Mária Kolíková (ďalej len „ministerka spravodlivosti“) v súlade s § 15 písm. a) zákona č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) vo vyhlásenom znení (ďalej len „disciplinárny poriadok“) doručila najvyššiemu správneému súdu 23. júna 2022 disciplinárny návrh pod č. 11308/2022/151 zo 17. júna 2022 (ďalej len „disciplinárny návrh“), ktorým iniciovala disciplinárne konanie proti sťažovateľke.

3. Sťažovateľka doručila do podateľne najvyššieho správneho súdu 7. decembra 2022 podanie označené ako „*Námietka zaujatosti sudcu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky*“ (ďalej

len „námiетка zaujatosti“), ktorá smerovala proti sudcovi tohto súdu [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „namietaný sudca“) ako členovi senátu v jej veci vedenej pod sp. zn. 31D/16/2022.

4. V disciplinárnej veci vedenej proti sťažovateľke sa konalo pred najvyšším správny súdom 25. novembra 2022 v poradí prvé pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. február 2023 pre účely doplnenia dokazovania, okrem iného aj vypočutia [REDAKOVANÉ]. Následne sa 1. decembra 2022 sťažovateľka dozvedela, že [REDAKOVANÉ] (namietaný sudca), člen senátu 31D najvyššieho správneho súdu, účastný v preskúmanom konaní na pojednávaní 25. novembra 2022, bol v čase kontroly vykonávanej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) vo funkcii štátneho tajomníka, pričom túto funkciu mal zastávať do 31. júla 2021 a od nasledujúceho dňa sa stal sudcom najvyššieho správneho súdu. Ministerstvo spravodlivosti vykonávalo v dňoch 25. júna 2021 a 30. júna 2021 na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) kontrolu sťažovateľky podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

5. V podanej námietke zaujatosti *inter alia* sťažovateľka poukazovala na to, že namietaný sudca by mal byť v predmetnej veci vylúčený, pretože v čase, keď malo dôjsť ku skutku, ktorý sa jej ako disciplinárne obvinenej kladie za vinu, vykonával funkciu štátneho tajomníka ministerstva spravodlivosti, ktorú zastával od 1. júna 2020 do 31. júla 2021.

6. Ďalej uviedla, že namietaný sudca bol funkčne nadriadený zamestnankyni ministerstva spravodlivosti – [REDAKOVANÉ], ktorá bola údajne poverená na vykonanie kontroly na okresnom súde v dňoch 25. júna 2021 a 30. júna 2021. Menovaná [REDAKOVANÉ] vyhotovila úradný záznam z údajnej kontroly. Bývalá ministerka spravodlivosti v disciplinárnom návrhu proti sťažovateľke zo 17. júna 2022, ktorý bol doručený najvyššiemu správny súdu 23. júna 2022, označila úradný záznam za „dôkaz“ (str. 3 disciplinárneho návrhu), avšak [REDAKOVANÉ] bývalá ministerka spravodlivosti nenavrhlá v predložnom disciplinárnom návrhu vypočuť ako svedkyňu.

7. Sťažovateľka považuje za nesporné, že namietaný sudca musel mať v čase pôsobenia na ministerstve spravodlivosti jednoznačne vedomosť o údajnej kontrole na okresnom súde, ako aj o následných krokoch spojených s úmyslom vyvodit' jej disciplinárnu zodpovednosť. Tomu záveru nasvedčuje aj skutočnosť, že v čase pôsobenia namietaného sudcu na poste štátneho tajomníka podalo ministerstvo spravodlivosti 12. júla 2021 (č. 24793/2021/151) aj podnet na Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, aby vyvodil prípadnú zodpovednosť sťažovateľky v prípade preukázania spáchania niektorého priestupku na úseku verejného zdravotníctva. Uvedená skutočnosť vyplýva z listiny predsedu Krajského súdu v Bratislave z 21. decembra 2021 adresovanej okresnému súdu, ktorá je súčasťou spisového materiálu v preskúmanej veci.

8. K námietke zaujatosti sťažovateľky sa 19. decembra 2022 vyjadril sudca [REDAKOVANÉ], ktorý s poukazom na ustanovenie § 24 ods. 1 disciplinárneho poriadku poukázal na to, že disciplinárne obvinená sťažovateľka sa 25. novembra 2022 zúčastnila na ústnom pojednávaní v disciplinárnom konaní, v ktorom bol členom disciplinárneho senátu. Poukázal aj na to, že sťažovateľka námietku zaujatosti vznesla až 7. decembra 2022, teda po uplynutí siedmich dní od 25. novembra 2022. Za nepravdepodobné vyhodnotil, že sa o skutočnosti, že bol štátnym tajomníkom, dozvedela 1. decembra 2022, dodajúc, že okolnosť, kto je druhým najvyšším

predstaviteľom rezortného ministerstva, považuje minimálne v rezorte justície za všeobecne známu. Rovnako v tejto súvislosti poukázal na to, že disciplinárne obvinená neuvádza, z akého zdroja sa túto skutočnosť dozvedela práve v tento deň, keď v tomto čase nebola táto skutočnosť široko verejne preberaná. K tvrdeniu, že sa mal počas pôsobenia na ministerstve spravodlivosti zaoberať aj samotnou disciplinárnou vecou, resp. že sa mal podieľať nejakým spôsobom na vyslaní [REDAKOVANÉ] (budúcej svedkyne), uviedol, že túto žiadnym výkonom kontroly nepoveroval a rovnako že nemal žiaden priamy vplyv sa činnosť sekcie dohľadu nad súdnictvom, ktorá bola v priamej riadiacej pôsobnosti ministerky spravodlivosti, ktorej sa aj zodpovedal jej generálny riaditeľ. Tiež poukázal na to, že úradný záznam [REDAKOVANÉ], ktorý sa stal podkladom predmetného konania, bol spísaný 25. júna 2021, pričom do podateľne ministerstva spravodlivosti bol predložený až 8. júla 2021. Uviedol, že je pravdou, že mu ako štátnemu tajomníkovi boli predkladané až konečné (vypracované) disciplinárne návrhy a jeho úlohou bolo ministerke spravodlivosti odporučiť alebo neodporučiť ich podanie, avšak samotný disciplinárny návrh vypracúva samostatne odbor dohľadu nad súdnictvom, ktorý si aj samostatne obstarával podklady, na základe ktorých ho vypracoval, dodajúc, že v preskúmvanej veci bol návrh vypracovaný až 17. júna 2022, teda takmer rok po skončení jeho funkcie. Preto je vylúčené, aby mu bol predložený a aby dával odporúčanie na jeho podanie. S poukazom na uvedené navrhol, aby nebol vylúčený z vykonávania úkonov v tejto disciplinárnej veci.

9. Najvyšší správny súd napadnutým uznesením rozhodol po uplynutí zákonom stanovenej lehoty podľa § 24 ods. 2 disciplinárneho poriadku (rozhodol až v 15-ty deň od jej doručenia, a to 21. decembra 2022) tak, že namietaného sudcu z prerokovania a rozhodnutia v preskúmvanom disciplinárnom konaní nevyhlásil.

10. Sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu argumentovala:

a) Namietaný sudca ako štátny tajomník, t. j. druhý najdôležitejší subjekt na ministerstve spravodlivosti v danom čase, musel mať o kontrole na okresnom súde a jej výsledku vedomosť, čo preukazuje aj tvrdenie ministerky spravodlivosti v podanom disciplinárnom návrhu, podľa ktorého sa o dôvodoch tvrdeného disciplinárneho previnenia sťažovateľky dozvedela v deň jeho spáchania, t. j. 25. júna 2021.

b) Sťažovateľka v súvislosti s tvrdením existencie dôvodov zaujatosti namietaného sudcu poukázala na právny záver vyplývajúci z nálezov ústavného súdu č. k. III. ÚS 39/2021 z 22. júna 2021, v ktorom judikoval vzťah medzi sťažovateľom – prokurátorom a sudcom takto: „*Pri komplexnom zhodnotení vzťahu sudcu k prejednávanej veci, k sťažovateľovi a prokurátorovi ústavný súd teda konštatuje, že tento je takej povahy a intenzity, že objektívne vyvoláva pochybnosti o jeho nestrannosti nielen u sťažovateľa, ale aj u akéhokoľvek nestranného pozorovateľa, čo môže viesť až k strate dôvery občanov v spravodlivosť.*“

c) V § 4 disciplinárneho poriadku je založená subsidiárna pôsobnosť Trestného poriadku, preto možno konštatovať, že analogicky ako v trestnom konaní tak ministerka spravodlivosti, ako aj štátny tajomník v súlade so § 4 ods. 2 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších prepisov vystupujú v disciplinárnom konaní v postavení prokurátora, t. j. zastupujú štát. Z profesijného životopisu namietaného sudcu vyplýva, že v čase jeho pôsobenia na ministerstve spravodlivosti riadil právnu sekciu, sekciu civilného práva, sekciu trestného práva, sekciu medzinárodného a európskeho práva. Namietaný

sudca disponoval ako štátny tajomník podľa organizačnej štruktúry ministerstva spravodlivosti právomocou poveriť výkonom kontroly sťažovateľky na okresnom súde [REDAKOVANÉ]. Úradný záznam z vykonanej kontroly [REDAKOVANÉ] označila bývalá ministerka spravodlivosti v disciplinárnom návrhu proti sťažovateľke ako „dôkaz“, aj keď vypočutie tejto svedkyne nenavrhol.

d) Namietaný sudca mal byť napriek jeho subjektívnej nestrannosti vzhľadom na tzv. „funkčnú inkompatibilitu“ zo zákona vylúčený z prerokovania a rozhodovania preskúmvanej veci od počiatku, ináč disciplinárny senát nemožno podľa sťažovateľky považovať za nezávislý a nestranný súd. V tejto súvislosti taktiež zdôraznila, že prvý procesný úkon bol proti sťažovateľke vykonaný 12. júla 2021, a to podnetom s č. 24793/2021/151, ktorý adresovalo ministerstvo spravodlivosti predsedníčke sudcovskej rady okresného súdu, t. j. ešte v období, keď namietaný sudca zastával funkciu štátneho tajomníka ministerstva spravodlivosti.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Z čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva právo účastníka súdneho konania (strany konania) na nestranný súd, ktorému zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči účastníkom (stranám) postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je povinnosť súdu ústavne akceptovateľným spôsobom prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (mutatis mutandis I. ÚS 73/97, II. ÚS 285/2015).

12. Ústavný súd opakovane vyslovil, že rozhodovanie o námietke zaujatosti sudcu je rozhodovaním o procesnej otázke a je nezávislým od rozhodovania súdu v merite veci. Okolnosť, že o veci rozhodoval sudca, ktorý mal byť vzhľadom na jeho pomer k sporu, stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní zakladajúci dôvodnú pochybnosť o jeho nezaujatosti, vylúčený, je dôvodom na uplatnenie riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku, resp. Trestného poriadku, a preto ústavný súd poväčšine v prípadoch, ak má byť predmetom ústavného prieskumu rozhodnutie, ktorým sa rozhodlo o námietke zaujatosti sťažovateľa, vyslovuje nedostatok svojej právomoci na preskúmanie takého rozhodnutia, prípadne neprípustnosť ústavnej sťažnosti z dôvodu nevyčerpania dostupných prostriedkov nápravy.

13. V okolnostiach danej veci ústavný súd preto konštatuje, poukazujúc na právne závery, ku ktorým dospel v uznesení č. k. IV. ÚS 207/2022, že konanie o námietke zaujatosti predstavuje len parciálny procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania veci nestranným súdom. Napriek tomu, že sťažovateľka nemá proti rozhodnutiu o námietke zaujatosti možnosť podania opravného prostriedku v systéme všeobecného súdnictva, svoj nesúhlas s takýmto postupom môže uplatniť v rámci ústavnej sťažnosti smerovanej proti rozhodnutiu vo veci samej.

14. Za daných okolností a v tomto štádiu súdneho konania by meritórny ústavno-súdny prieskum ústiaci do eventuálnej korekcie prípadného neústavného rozhodnutia najvyššieho správneho súdu

o sťažovateľkou nastolenej čiastkovej otázke (zaujatosť sudcu) znamenal popretie subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúcej z čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), keďže by v rozpore s jej zmyslom uprednostnil prieskum prostriedkami ústavného súdnictva pred ústavou priorizovanými prostriedkami súdnictva disciplinárneho. Právomoc ústavného súdu vo vzťahu ku kritike, s ktorou sa naň sťažovateľka obrátila, môže nastúpiť až v konaní o prípadnej ústavnej sťažnosti smerujúcej proti meritórnemu, resp. konečnému rozhodnutiu o disciplinárnom previnení sťažovateľky, a to za podmienky, že vyčerpá všetky právne prostriedky ochrany jej základných práv, ktoré jej uplatniteľná procesná úprava disciplinárneho súdnictva poskytuje. Do podania aktuálne predbežne prerokúvanej ústavnej sťažnosti však k tomu nedošlo, preto ju ústavný súd použitím § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súde podľa § 56 ods. 2 písm. d) toho istého zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. apríla 2023

Robert Šorl
predseda senátu